

Spremljevalni program:

sreda, 28. avgust 2024, ob 18. uri
Vodstvo po razstavi s kuratorko in umetnikom

Kolofon razstave:
Martin Ramoveš MAČKOVA GLAVA

24. 7. – 8. 9. 2024
Galerija Ivana Groharja
Loški muzej Škofja Loka

Zanj: Saša Nabergoj
Kuratorika: Maša Žekš
Oblikovanje: Žan Kobal
Jezikovni pregled: Ana Kodelja
Prevod: Mateja Žuraj
Tehnična ekipa: Vida Grah, Boris Krajnc

Galerija Ivana Groharja
Ivan Grohar Gallery

24. 7. – 8. 9. 2024

MARTIN RAMOVEŠ MAČKOVA GLAVA

Kuratorika / Curator: Maša Žekš
Prost vstop / Entrance free

V Galeriji Ivana Groharja v Škofji Loki se tokrat samostojno predstavlja lanskoletni nagrajenec Groharjeve štipendije za ustvarjalnost Martin Ramoveš. Njegovo ustvarjalno izhodišče je poezija, ki jo prenaša v avtorsko prepoznavno stripovsko pripoved in glasbo. Za njegove stripovske albume je značilen ekspresiven črno-beli slog, s katerim upodablja temačne zgodbe, ki se v kombinaciji s fikcijo in (ne)popularnimi referencami navezujejo na zgodovino slovenskega podeželja. Na razstavi *Mačkova glava* se predstavlja z najnovejšimi stripovskimi deli, nastalimi po zgodbah Janeza Ramoveša, ki v navezavi na zgodovinska dejstva pričajo o tragičnih vzgibih lokalnega tihotapstva in izseljevanja slovenskega prebivalstva v obljubljeni deželi Združenih držav.

Mačkova glava nastopa kot časovna prizma, skozi katero pronicajo polpretekli spomini in tragične vsebine avtorjevih najnovejših stripov *Kontrabantarji* (2021) in *Amerika* (2023). Za razliko od starejših del, v katerih so prevladovali glasbeno-stripovski albumi in je osnovo za literarno delo predstavljala avtorska glasba, se dotična stripa ponašata s preiščanim poudarkom na surovi ročni risbi in razvijajoči se oblikovni poetiki. Polfikcijski zgodovinski zgodbi zaznamuje avtorjev značilni realizem, odlično stopnjevanje sekvence in likovni kontrast, na razstavi pa sta iz prvotnega medija stripa nadgrajeni v večmedijsko ambientalno instalacijo. Poleg osredotočanja na prikazovanje stripovske produkcije in materialnosti skic, fotokopij, zapiskov in fotografij *Mačkova glava* s polmuzejsko postavitvijo in neposredno surovostjo

pooseblja atmosfero lokalnega okolja na prelomu prejšnjega stoletja, ki ga zaznamujejo revščina, katolištvo, nasilje, seksizem, fovšija, alkoholizem in smrt.

Naslov razstave se ujema z eno najpomembnejših entitet stripa *Kontrabantarji* – vaško gostilno, v kateri ob vrvežu kvartopirstva, ljudskih pesmi, pijančevanja in plehke »zajebancije« vznikajo zarote, medsebojne prevare in gnev. Tragična zgodba obupanega Matije je le ena od mnogih, ki so se tedaj ob trenutkih morebitne nespametnosti ali zanosa pripetile našim prednikom, ki so v iskanju boljšega življenja, denarja in dobrin v obliki speljanih ljubic, ponosnih otrok ali grunta skleпали usodne posle tihotapstva čez rapalsko mejo. Podobno velja za nedolžno »pankrtsko zalego«, katere roditelji so se po sili razmer preselili v Ameriko, prekmalu umrli ali sprejemali za družbo in cerkev pregrešne odločitve. Povsem prepričljive in do precejšnje mere resnične zgodbe ilustrirajo s tesnobo in nenehnimi spodrseljaji zaznamovan boj za preživetje. Napeto ozračje in občutek negotovosti podobe gradijo s smiselnim zaporedjem detajlov in preprostim zreduciranim besedilom, ki se nemalokrat sklicuje na izbrane citate slovenske literature in filma ali na že obstoječo sodobno poezijo. Sekvence podob, ki mestoma nastopajo kot spretno kadrirana filmska režija, vključujejo detajle kolin, harmonike, Jezusovo razpelo, podobo Ivana Tavčarja, obmejno karto, mejni kamen na krniškem mahu, lovske trofeje, osameli kozolec, molžo, dinarje, nagrobne sveče in v kapelico zarejen osni panj. Neobremenjen realizem risbe in dopuščene nepopolnosti

se z neprekinjeno tragičnostjo, uboštvom, nočnimi prizori, mrkimi dialogi, rustikalno scenografijo in akcijo združujejo v žanr, ki pri *Kontrabantarjih* spominja na duševno nestabilen maničen vestern, pri *Ameriki* pa ta meji na maščevalno družinsko dramo, prevrženo v brezizhodno grozljivko.

Oba stripa odlikuje hiter tempo dogajanja z vmesnimi premori, kjer kraljujejo idilične podobe slovenskega podeželja. Posebno mesto ima tudi glasba, ki je ponazorjena z glasbili, poezijo, zapetimi gostilniškimi pesmimi in litanijami. Poleg vizualnega chiaroscuro in ekspresivnosti se kontrast pojavlja tudi v razmerju med posvetno vsebino (gostilniško rajanje, kmečka opravila, politika in spolnost) in hagiološkimi motivi (mašni obred, nuklearna družina, konservativne vrednote, kapelice), v stripu *Amerika* pa prikazuje tudi poglobljeno razliko med skromno nabožno ruralno periferijo na eni in razuzdano urbano kapitalistično džunglo na drugi strani. Razstava ta kontrast in dramatičnost prevaja v razgibano postavitev, znotraj katere si obiskovalec posamezne stripe lahko v miru prebere in hkrati uživa materialno predstavitev procesa avtorjevega dela. Kot del serije stripovskih povesti o Poljanski dolini so na razstavi predstavljene za prostor in čas relevantne fotografije ter zametki naslednjega stripa, naslovljenega *Divja jaga*. Razstava, ki je v svojem jedru zasnovana kot širši prikaz interdisciplinarne produkcije Martina Ramoveša, vključujoč literarna dela njegovega očeta Janeza Ramoveša, obiskovalčevo sodobnost nagovarja z navidezno nostalgicnim

ambientom, ki ga prevevajo specifike duha časa, spomin na vojno, tematsko nelagodje, katoliška krivda, muzika, žanr in fikcija. *Kontrabantarji* se namreč pričnejo kot presunljiv Tarantinov spektakel, izpeljanka *Amerike* pa ponuja subverzijo zombijade, ki kritiko kapitalizma sprevača na tragične posledice krute kmečke realnosti.

Martin Ramoveš (1989) je aktiven kot avtor stripov, kantavtor in pedagog. Glasbeni prvenec njegove skupine Martin Ramoveš Band *Zvok dežele* je izšel leta 2012, sledili pa so mu trije stripovsko-glasbeni albumi: *Nesojeni kavboji* (2014), *Astronomi* (2017) in *Rob – zbadljivi poet v stripu in glasbi* (2019). S pesnikom Janezom Ramovešem je zasnoval serijo stripovskih albumov, v kateri sta doslej izšla dva: *Kontrabantarji* (2021) in *Amerika* (2023). Od leta 2021 v reviji Glasna objavlja serijo *Glasni stripi*. Je avtor številnih kratkih stripov, ki jih med drugim najdemo v reviji Stripburger, pa tudi v didaktični literaturi, denimo v učbeniku za godalni orkester *Genialni Ludwig van Beethoven*. Kot risar je soustvaril animacije v LP filmu *Buldožer – Pljuni istini u oči* ter ilustriral več knjig, nazadnje angleško izdajo pesniške zbirke *Vesolje* Gregorja Strniše, risbe, nastale po njegovih pesmih, pa je Tina Mohorovič predstavila v knjigi *Brezvetrje – Narisane pesmi*. Od leta 2020 je član Združenja umetnikov Škofja Loka, ki mu je za leto 2023 podelilo Groharjevo štipendijo za ustvarjalnost.